

ผลการใช้บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับพระภิกษุสามเณร ในจังหวัดเพชรบูรณ์

The Results of Using English Lessons for Buddhism Dissemination with Buddhist Monks and Novices in Phetchabun

กนกวรรณ นาวาวัฒน์¹ สพลเชษฐ ประชุมชัย¹ วาราสินี แก้วสาหลง² วิไลวรรณ เลิศแดง²

E-mail: kanokwanpcru@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพระภิกษุสามเณรที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ 3) ประเมินความพึงพอใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือพระภิกษุสามเณรที่กำลังศึกษาในระดับพระปริยัติสามัญและปริยัติธรรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างที่ได้โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 50 รูป เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พุทธศาสนา แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม และแบบประเมินความพึงใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ E_1/E_2 ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.71/76.73 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพระภิกษุสามเณร ผ่านบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ความพึงพอใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.39$)

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษ การเผยแผ่ พระภิกษุสามเณร เพชรบูรณ์

Abstract

This current study aimed to 1) find out the efficiency of the English lessons for Buddhism dissemination for Buddhist monks and novices according to the standard criterion of 75/75, 2) compare the Buddhist monks and novices' learning achievement through the English lessons for Buddhist dissemination, and 3) determine the Buddhist monks and novices' satisfaction towards the English lessons for Buddhist dissemination. The population were the Buddhist monks and novices in both Buddhist high schools and Dhamma-Bali language schools of Phetchabun province, in the academic year of 2019; then, the 50 samples were selected by simple random sampling. The research instruments were English lessons for Buddhist dissemination, a pretest, a posttest, and a satisfaction questionnaire. The statistics to assess the data consisted of E_1/E_2 , percentage, mean, standard deviation, and dependent sample t-test. The major findings were as follows: 1) the efficiency of the English lessons for Buddhist dissemination was 76.71/76.73, 2) there was significance difference ($p > .01$) in the Buddhist monks and novices' learning achievement through the English lessons for Buddhist dissemination, and 3) the Buddhist monks and novices' satisfaction towards the English lessons for Buddhist dissemination leveled highest ($\bar{X} = 4.67, S.D. = .39$).

Keywords: English, dissemination, Buddhist monks and novices, Phetchabun

ความเป็นมาของปัญหา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาถือเป็นการกิจของพระภิกษุสงฆ์นับแต่ครั้งพุทธกาล และเริ่มมีการขยายไปยังโลกตะวันตก ซึ่งช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ พบว่าชาวตะวันตกมีความสนใจในหลักธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่นประเทศอิตาลีได้ประกาศให้พระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในศาสนาสำคัญประจำชาติ (European News, 2001: 5) ประเทศอังกฤษได้นำหลักการทำสมาธิพุทธศาสนาไปสอนในโรงเรียนประถมรวมทั้งจัดตั้งโครงการนั่งสมาธิลงในตารางเรียนประจำสัปดาห์ในหลายโรงเรียน (BBC News, 2016) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประเทศไทยนับได้ว่าเป็นเมือง

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

² นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

พุทธศาสนา มีพระพุทธรูปเป็นศาสนาประจำชาติเป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งในสังคมไทย รัฐบาลไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มีการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยม รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น แห่เทียนเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา บวชนกขัมมะจาริณี เป็นต้น ขณะที่ในสถาบันสงฆ์ รัฐบาลได้สนับสนุนการเรียนการสอนทั้งทางโลกและทางธรรมให้กับพระภิกษุสามเณรในรูปของการศึกษาระยะบาลี โรงเรียนปริยัติสามัญและมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งการศึกษาระดับปริญญาณปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ฆราวาสเข้ามาศึกษา (พระราชวชิรดิถ, 2543: 1) ด้วยเหตุนี้ทุกภาคส่วนควรร่วมมือส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทุกมิติ โดยเฉพาะภาคการศึกษาต้องบำรุงและสนับสนุนพระภิกษุสามเณรในการเข้าถึงการศึกษามีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งสนองนโยบายของรัฐบาลในการกระจายโอกาสการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรให้ทั่วถึง

อุปสรรคของการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นสรุปได้หลายด้าน ดังนี้ ด้านองค์กรสงฆ์ที่มีส่วนในการดูแลพระภิกษุสามเณรยังไม่เข้มแข็งพอและดูแลไม่ทั่วถึง ด้านบุคลากรคือพระภิกษุสามเณรที่ยังขาดความรู้และไม่เข้าใจในภาษาอังกฤษ ทำให้การสื่อสารหรือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนชาวต่างชาติได้ยาก และรูปแบบการเรียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับพระพุทธศาสนานั้นหาได้ยาก ดังนั้นพระภิกษุสามเณรขาดโอกาสที่จะเข้าถึงการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับพระภิกษุสุทนต์ (2560: 43) พระธรรมทูตไทยที่เข้าไปทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอังกฤษ ประสบกับปัญหาด้านสถานที่ ด้านวิธีการเผยแผ่ อีกทั้งด้านภาษาอังกฤษที่ต้องใช้สื่อสารกับชาวต่างชาติยังคงเป็นปัญหาลดอดมา ซึ่งควรได้รับการดำเนินการแก้ไขปรับปรุง ในปัจจุบันมีการฝึกอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ตั้งแต่ปี 2538 ถึงปัจจุบันได้ดำเนินการฝึกอบรมไปแล้ว 24 รุ่น รวมทั้งหมด 1894 รูป (พระมหาสมาน ชาตวิริโย: 2561) อย่างไรก็ตามการอบรมระดับภูมิภาคและระดับจังหวัดยังไม่มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นการเปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณร แผนกปริยัติสามัญและวิทยาลัยสงฆ์เข้าไปมีส่วนร่วม เตรียมพร้อมและสร้างความตระหนักในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษเพื่อมีความรู้ความสามารถเพื่อนำไปเผยแผ่แก่บุคคลอื่นในอนาคต ย่อมเป็นสิ่งที่ประโยชน์และเป็นการวางรากฐานระยะยาวในการสร้างยุวธรรมทูต

การพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สร้างความรู้หรือเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติ ที่จะช่วยปรับปรุงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นสากลและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น พระมหาอานวย ทิพย์โม (2559: 173) ได้ศึกษาแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเนเธอร์แลนด์ พบว่าควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหาร ควรมีการฝึกอบรมพระสงฆ์ให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อพัฒนาบุคลากร ด้านการเผยแผ่ศาสนาในต่างประเทศ เช่นเดียวกับสมคิด สุระโต (2560: 102) ได้ศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในสาธารณรัฐสิงคโปร์ พบว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมนั้นต้องเน้นการสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพด้านภาษาอังกฤษ และสอดคล้องกับพระมหาถนอด อรรถจาริ (2543: 4) ได้สรุปในหนังสือพระธรรมทูตในต่างประเทศ ถึงปัญหาโดยทั่วไปของพระธรรมทูต ที่เป็นข้อจำกัดของการเผยแผ่ศาสนาในโลกตะวันตก อันได้แก่ เทคนิคและวิธีการสอนธรรมะที่ไม่มุ่งใจ รวมทั้งปัญหาภาษาในการสื่อสาร และความรู้ความเข้าใจในภาษาอังกฤษ ดังนั้นการจัดอบรมภาษาอังกฤษให้กับพระภิกษุสามเณรนั้นมีความสำคัญอย่างมาก เพราะภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างมากต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ชาวต่างชาติได้เข้าใจ และเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างความเชื่อมโยงมิตรภาพให้กับพุทธศาสนิกชน

อนึ่งในการพัฒนาบทเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับพระภิกษุสามเณรในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการกำหนดองค์ประกอบการศึกษาในชั้นเรียนของ รุจิรา เรือนเหมยและคณะ (2558: 610) และสมบุญ ดันยะ (2524: 21) ที่ระบุไว้ว่าจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์หลักและย่อย มีความรู้พื้นฐาน เนื้อหาวิชา กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม และการวัดผลประเมินผล ขณะเดียวกันได้กำหนดเกณฑ์การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามแนวทางของ อโณทัย พลเยี่ยม เพชรแสง (2560) ที่พิจารณาตามความเหมาะสมเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำ มักจะตั้งไว้ 80/80 85/85 และ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่จะเป็นทักษะอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น ในส่วนของการเรียนและฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนนั้น พระภิกษุจะได้ฝึกการใช้คำศัพท์และสำนวนที่จำเป็นต้องรู้และใช้ทุกวัน รวมทั้งบททวนบทเรียนที่ผ่านมาทุกครั้ง จากนั้นจะเรียนรู้เนื้อหาพร้อมอ่านออกเสียงทั้งรวมกันและเป็นรายบุคคล ผู้เรียนจะได้ฝึกปฏิบัตินำเสนอการพูดหน้าชั้นเรียนตามตัวอย่างหรือรูปแบบที่ได้ฝึกปฏิบัติร่วมกันหรือที่ได้ดูตัวอย่างจากสื่อมัลติมีเดียประจำบทเรียน จากนั้นก็ทำแบบฝึกหัดตรวจสอบความรู้ความเข้าใจที่ได้ได้เรียนและฝึกปฏิบัติไป กล่าวได้ว่าผู้วิจัยพยายามออกแบบให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลการสื่อสารทั้งระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้ให้การอบรม และผู้เรียนต้องมีโอกาสที่จะได้พูดและเขียน และได้รับการแนะนำ ทิชม แลกเปลี่ยนความคิด หรือให้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียนด้วยกันเองและผู้ให้การอบรม (Lasren-Freeman, 2000: 128-129)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจประเด็นการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณร ผู้วิจัยจะพัฒนารูปแบบการอบรมภาษาอังกฤษให้กับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในแผนกธรรมะ

บาลี โรงเรียนปริยัติสามัญ ตลอดจนมหาวิทยาลัยสงฆ์ และต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่วัดมหาธาตุ (พระอารามหลวง) และวัดไพโรสถ์ศีคคาราม (พระอารามหลวง) การวิจัยในรูปแบบการอบรมภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณร จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาในรูปของการเผยแผ่ด้วยภาษาอังกฤษ และช่วยยกระดับความรู้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษให้กับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ ตลอดจนสร้างเป็นสื่อออนไลน์ให้กับผู้ที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษาและดาวน์โหลดได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพระภิกษุสามเณรที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย
การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา (Research & Development)
  2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
    - 2.1 ประชากร คือพระภิกษุสามเณรที่กำลังศึกษาระดับพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และแผนกธรรม ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในปีการศึกษา 2562
    - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ พระภิกษุสามเณร โรงเรียนปริยัติสามัญวัดมหาธาตุ (พระอารามหลวง) และโรงเรียนปริยัติสามัญวัดไพโรสถ์ศีคคาราม (พระอารามหลวง) ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชากรทุกคนมีสิทธิ์ได้รับการเลือกเท่าๆ กัน และมีขนาดไม่ใหญ่มาก จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 รูป
  3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
    - 3.1 บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีจำนวน 7 บท ได้รับการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่าเท่ากับ 4.02 ดังนี้
      - บทที่ 1 การแนะนำตัวสำหรับพระภิกษุสงฆ์สามเณร (Self-introduction) มีคำศัพท์ วลี การถามตอบ ตัวอย่างหรือรูปแบบการพูด คู่มือมัลติมีเดียประกอบ แบบฝึกหัด และการกล่าวทักทายอุปราสาทบาลี (Greeting) มีคำศัพท์ วลี การถามตอบ ตัวอย่างหรือรูปแบบการพูด คู่มือมัลติมีเดียประกอบ และแบบฝึกหัด
      - บทที่ 2 พุทธประวัติของพระพุทธเจ้า (The Lord Buddha's History) มีคำศัพท์ สำนวน เนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า การถามตอบ ตัวอย่างหรือรูปแบบการพูดประวัติพระพุทธเจ้า คู่มือมัลติมีเดียประกอบ แบบฝึกหัด
      - บทที่ 3 ศีล 5 (Five Precepts) มีคำศัพท์ สำนวน เนื้อหาเกี่ยวกับศีล 5 การถามตอบ ตัวอย่างหรือรูปแบบการพูดเกี่ยวกับศีล 5 คู่มือมัลติมีเดียประกอบ และแบบฝึกหัด
      - บทที่ 4 การทำบุญ (Making Merit) มีคำศัพท์ สำนวน เนื้อหาเกี่ยวกับการทำบุญ การถามตอบ ตัวอย่างหรือรูปแบบการพูดเกี่ยวกับการทำบุญ คู่มือมัลติมีเดียประกอบ และแบบฝึกหัด
      - บทที่ 5 การนั่งสมาธิ (Sitting Meditation) มีคำศัพท์ สำนวน เนื้อหาเกี่ยวกับการนั่งสมาธิ การถามตอบ ตัวอย่างหรือรูปแบบการพูดเกี่ยวกับการนั่งสมาธิ คู่มือมัลติมีเดียประกอบ และแบบฝึกหัด
      - บทที่ 6 การเดินจงกรม (Walking Meditation) มีคำศัพท์ สำนวน เนื้อหาเกี่ยวกับการเดินจงกรม การถามตอบ ตัวอย่างหรือรูปแบบการพูดเกี่ยวกับการเดินจงกรม คู่มือมัลติมีเดียประกอบ และแบบฝึกหัด
      - บทที่ 7 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (Buddhist Holy Days) มีคำศัพท์ สำนวน เนื้อหา การถามตอบ ตัวอย่างหรือรูปแบบการพูดเกี่ยวกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คู่มือมัลติมีเดียประกอบ และแบบฝึกหัด
- ทั้งนี้ลักษณะภาษาอังกฤษที่ใช้ในบทเรียนทั้ง 7 บท จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในบริบทนั้นๆ ตัวอย่างเช่น ในบทที่ 5 การนั่งสมาธิ (Sitting Meditation) ใช้ present simple tense ในการกล่าวถึงประโยชน์ของการนั่งสมาธิ ใช้ Imperative sentence ในการบอกขั้นตอนในการปฏิบัติกรณังสมาธิ ใช้ present simple tense and future simple tense ใน

การเกริ่นนำ ขณะที่ประโยคนำการฝึกสมาธิ จะใช้ Imperative sentence ส่วนประโยคที่แนะนำระหว่างการปฏิบัติสมาธิ จะใช้ Imperative sentence และประโยคเงื่อนไข If และคำแนะนำอื่นๆ เช่น Should, Let's, และ It's better เป็นต้น

3.2 แบบทดสอบก่อนการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พุทธศาสนา เป็นแบบตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ 30 ข้อ 30 นาที โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 วัดเรื่องการใช้คำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ และส่วนที่ 2 วัดเรื่องความรู้ความเข้าใจ จำนวน 10 ข้อ และสำนวนและประโยคเพื่อการสื่อสาร จำนวน 10 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบนี้มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.21-0.54 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25-0.42

3.3 แบบทดสอบหลังการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พุทธศาสนา เป็นแบบตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ 30 ข้อ 30 นาที โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 วัดเรื่องการใช้คำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ และส่วนที่ 2 วัดเรื่องความรู้ความเข้าใจ จำนวน 10 ข้อ และสำนวนและประโยคเพื่อการสื่อสาร จำนวน 10 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบนี้มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.21-0.79 และค่าอำนาจจำแนก 0.25-0.67

3.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าฝึกอบรม เป็นแบบการประมาณค่า Rating scale จำนวน 1 ฉบับ 3 ตอน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านวิทยากร และด้านความรู้ความเข้าใจ มีค่าความน่าเชื่อถือทั้งฉบับ เท่ากับ .90

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ระยะที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา จำนวน 7 บท แบบทดสอบก่อนการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบหลังการพัฒนาภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือทั้งหมด จากนั้นนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรง

4.2 ระยะที่ 2 การใช้เครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบก่อนการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบระดับความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษสำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ จากนั้นใช้บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พุทธศาสนา จำนวน 7 บทเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากการฝึกอบรมทั้ง 7 บท กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ จำนวน 30 ข้อ และทำการแบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยนำผลคะแนนทดสอบก่อนและหลังการพัฒนา รวมถึงแบบประเมินความพึงพอใจไปวิเคราะห์ในโปรแกรมสำเร็จทางสถิติ

4.3 ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดสอบก่อนการฝึกอบรมและคะแนนแบบฝึกหัดในชุดฝึกอบรม ผลการทดสอบหลังการฝึกอบรม และผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ไปคำนวณหาค่าความถี่ ค่ามัธยฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ในโปรแกรมสำเร็จทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์คุณภาพของบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณร ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1.1 คุณภาพของบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พุทธศาสนา ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการประเมินค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

5.1.2 คุณภาพของแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม รวมทั้งแบบประเมินความพึงพอใจ ใช้ค่าความถี่ ค่ามัธยฐาน ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากคะแนนของผู้ทำแบบทดสอบ (Non-sample Tryout)

5.2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พุทธศาสนา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากคะแนนแบบฝึกหัดและคะแนนหลังเข้าร่วมฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พุทธศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง

5.3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ใช้คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียนเปรียบเทียบกับคะแนนรวมจากแบบทดสอบหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (Dependent sample t-test)

5.4 การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อการใช้เกณฑ์ระดับดีขึ้นไป หรือมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.51 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ในการวิเคราะห์การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากคะแนนแบบฝึกหัด และหลังเข้าร่วมฝึกอบรม ผลปรากฏดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (50 คน)	แบบฝึกหัด (เต็ม 70 คะแนน)	Post-test (เต็ม 30 คะแนน)
มัธยมศึกษาปีที่ 4	13	747	272
มัธยมศึกษาปีที่ 5	20	1,057	454
มัธยมศึกษาปีที่ 6	17	881	425
รวม	50	2,685	1,151

การคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

1) การคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

$$E_1 = \frac{2,685}{50} \times \frac{70}{70} = 76.71$$

ผลการวิเคราะห์ตามสูตรแสดงให้เห็นว่าบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าประสิทธิภาพกระบวนการเท่ากับ 76.71

2) การคำนวณหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

$$E_2 = \frac{1,151}{50} \times \frac{30}{30} = 76.73$$

ผลการวิเคราะห์ตามสูตรแสดงให้เห็นว่าบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าประสิทธิภาพผลลัพธ์เท่ากับ 76.73

2. การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังเรียน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนนั้นได้นำเสนอไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 คะแนนทดสอบก่อนและหลังเข้าร่วมฝึกอบรม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (50 คน)	Pretest (เต็ม 30 คะแนน)	Posttest (เต็ม 30 คะแนน)	รวม (เต็ม 60 คะแนน)
มัธยมศึกษาปีที่ 4	13	106	272	378
มัธยมศึกษาปีที่ 5	20	197	454	651
มัธยมศึกษาปีที่ 6	17	170	425	595
รวม	50	473	1,151	1,624

จากตาราง 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนผ่านบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ หลังเข้าร่วมฝึกอบรมมีคะแนนรวม 1,151 คิดเป็นร้อยละ 76.73 และก่อนเข้าร่วมฝึกอบรมมีคะแนนรวม 473 คิดเป็นร้อยละ 31.53

ตาราง 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบน (S.D.)	ค่า ΣD	ค่า ΣD^2	ค่า t	ค่า Sig.
ก่อนเรียน	50	9.46	4.07	678	459,684	-26.69	.000**
หลังหลัง	50	23.02	3.88				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางเรียนผ่านบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ หลังเข้าร่วมฝึกอบรมสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การประเมินความพึงพอใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการประเมินความพึงพอใจ (n=50)

ประเด็นคำถามด้านคุณภาพ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา	4.66	0.50	มากที่สุด
ด้านวิทยากร	4.72	0.34	มากที่สุด
ด้านความรู้ความเข้าใจ	4.62	0.51	มากที่สุด
รวม	4.67	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจ คะแนนรวมเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.39) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านวิทยากร ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.34) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.50) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.51)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและอภิปรายผลการวิจัยผลการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามลำดับวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

1. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.71 /76.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ผลการหาประสิทธิภาพในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ โอน้อย พลเยี่ยม เพชรแสงและคณะ (2560: 291) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมค่ายภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.90/75.60 และ จุริภรณ์ มะเลโลหิต (2560: 176) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูนักวิจัยในการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนิสิตวิชาชีพรูภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่าหลักสูตรดังกล่าวมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.05/85.89 และสำราญ ชันสำโรงและคณะ (2561: 108) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประสิทธิภาพของคู่มืออบรมทักษะการพูดภาษาอังกฤษด้านพระพุทธศาสนาเท่ากับ 69.79/81.42 เหตุที่ประสิทธิภาพของกระบวนการมีค่าเท่ากับ 76.71 ผลปรากฏจากคะแนนแบบฝึกหัดทั้ง 7 บท เกินร้อยละ 75 จำนวน 4 บท ได้แก่ บทที่ 2 ประวัติพระพุทธเจ้า (78.2) บทที่ 4 การทำบุญ (78.4) บทที่ 6 การเดินจงกรม (76.4) และบทที่ 7 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (86.2) และคะแนนที่ต่ำกว่าร้อยละ 75 จำนวน 3 บท ได้แก่ บทที่ 1 การแนะนำตนเองและการทักทายพุทธศาสนิกชน (74.6) บทที่ 3 ศีล5 (72) และบทที่ 5 การนั่งสมาธิ (71.2) แสดงให้เห็นว่าพระภิกษุสามเณรเข้าใจและสามารถทำแบบฝึกหัดทำแบบฝึกหัดทำแบบฝึกหัดได้ เพราะมีกิจกรรมถามตอบเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและเป็นการทบทวนบทเรียนอีกด้วย รวมถึงการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะทางการพูดที่ดี ส่วนเหตุที่ประสิทธิภาพของผลลัพธ์มีค่าเท่ากับ 76.73 ผลปรากฏคะแนนทดสอบหลังเรียนมีพระภิกษุสามเณรจำนวน 24 รูป ที่มีคะแนนเกินร้อยละ 75 มีคะแนนระหว่าง 23-30 และต่ำกว่าร้อยละ 75 จำนวน 26 รูป มีคะแนนระหว่าง 15-22 แสดงให้เห็นว่าพระภิกษุสามเณรที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเรียน เนื่องจากผลคะแนนการทดสอบก่อนเรียนไม่มีพระภิกษุสามเณรรูปใดได้คะแนนเกินร้อยละ 75 เนื่องจากครั้งแรกนั้นกลุ่มตัวอย่างยังขาดความรู้ความเข้าใจทางภาษาอังกฤษ

หลังจากพระภิกษุสามเณรได้รับการฝึกอบรมเป็นเวลา 8 ชั่วโมง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาและคำศัพท์มากขึ้น ตลอดจนมีการทบทวนบทเรียนให้พระภิกษุสามเณรก่อนเริ่มบทเรียนใหม่ทุกครั้ง

2. การเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนและหลังเข้าร่วมฝึกอบรม

ผลสัมฤทธิ์ทางการฝึกอบรมของพระภิกษุสามเณรมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4-6 ที่เข้าร่วมฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหลังเข้าร่วมฝึกอบรมสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = -26.69, Sig = .000^{**}$) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนแบบทดสอบหลังเข้าร่วมฝึกอบรมมีคะแนน 1151 คิดเป็นร้อยละ 76.73 ขณะที่คะแนนแบบทดสอบก่อนเข้าร่วมฝึกอบรมมีคะแนนรวม 473 คิดเป็นร้อยละ 31.53 ซึ่งมองเห็นความห่างถึงพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 45.2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำราญ ชันสำโรงและคณะ (2561: 108) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -16.41, Sig = .000^{*}$) และโกวิท พานแก้ว (2552: 104) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนบทความทางพระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษของนิสิตชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 28.77, p = .000^{***}$) และหทัยวรรณ จันทรและคณะ (2558: 601) พบว่าความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบสร้างเสริมประสบการณ์การพูดภาษาอังกฤษด้วยบริบทท้องถิ่น สำหรับมัคคุเทศก์น้อย ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 15.17, Sig = .05$) ซึ่งผลการทดสอบหลังเรียนในการวิจัยครั้งนี้ มีพระภิกษุสามเณรที่ได้คะแนนเกินร้อยละ 75 จำนวน 24 รูป จากทั้งหมด 50 รูป ต่างจากคะแนนทดสอบก่อนเรียนที่ไม่มีพระภิกษุสามเณรรูปใดได้คะแนนเกินร้อยละ 75 ส่วนผลคะแนนรวมจากแบบทดสอบหลังเรียนเกินร้อยละ 75 เป็นผลคะแนนที่สะท้อนความสามารถของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน เพราะผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนต่างกัน เพราะผู้วิจัยต้องการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านสติปัญญาของผู้เรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนจริงหรือไม่ (จิตติรัตน์ แสงเลิศฤทัย, 2558: 14)

อนึ่งปัญหาที่พบก็คือพระภิกษุสามเณรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ประกอบกับยังขาดความรู้ความเข้าใจคำศัพท์พื้นฐาน ผู้วิจัยจึงเน้นให้พระภิกษุสามเณรได้ฝึกออกเสียงและพูดหน้าชั้นเรียนเพื่อเพิ่มความมั่นใจและเกิดทักษะการพูดตามรูปแบบที่ได้ศึกษาในคู่มือและสื่อมัลติมีเดียประกอบ ทั้งนี้บทเรียนก็มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษพร้อมความหมายภาษาไทย ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายโดยไม่ต้องเปิดพจนานุกรม พระภิกษุสามเณรสามารถฝึกปฏิบัติตามและกลับไปทบทวนด้วยตัวเองได้

3. การประเมินความพึงพอใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาได้สำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 รูป ด้วยการทำแบบสอบถาม Rating Scales เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อการฝึกอบรมบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ในครั้งนี้ หลังจากประมวลผลและวิเคราะห์ผลลัพธ์แล้ว ผู้ศึกษาสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.39$) สอดคล้องกับชัยยุทธ ชิโนกุล (2557: 18) ได้ศึกษากลยุทธ์การฝึกอบรมและพัฒนาพระภิกษุสามเณรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86, S.D. = 0.49$) และสำราญ ชันสำโรงและคณะ (2561: 109) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66, S.D. = 0.38$) และจงกิจ วงษ์พินิจและคณะ (2558: 50) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้โครงการการอบรมวิทยากรแกนนำการจัดค่ายภาษาอังกฤษ พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อโครงการอบรมวิทยากรแกนนำเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36, S.D. = 0.21$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านวิทยากร ($\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.34$) ซึ่งมีประเด็นคำถามที่พระภิกษุสามเณรเห็นพ้องต้องกันในด้านนี้ คือวิทยากรแต่งกายและมีบุคลิกภาพโดยรวมเหมาะสม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า คือด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.66, S.D. = 0.50$) ซึ่งมีประเด็นคำถามที่พระภิกษุสามเณรเห็นพ้องต้องกันในด้านนี้ คือสื่อที่ใช้ประกอบเนื้อหาที่มีความน่าสนใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 4.62, S.D. = 0.51$) ซึ่งมีประเด็นคำถามที่พระภิกษุสามเณรเห็นพ้องต้องกันในด้านนี้ คือเนื้อหาในบทเรียนช่วยให้ผู้เรียนรู้ความหมายของคำศัพท์มากขึ้น ทั้งหมดที่กล่าวมา คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับวิทยากร คือมีการแต่งกายและบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีการเตรียมพร้อม มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหา มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ มีการสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม มีการบริหารจัดการเวลาอย่างเหมาะสม และสามารถให้ข้อมูลหรือตอบข้อซักถามได้ นอกจากนี้การออกแบบบทเรียนหรือสื่อที่ใช้ประกอบเนื้อหา ต้องคำนึงถึงความน่าสนใจ ความชัดเจน และความเหมาะสม

ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทเรียนอย่างมีระบบ (วิสาห์ จิตวิวัฒน์, 2543: 789; ศรัณยูญา ทับน้อย และคณะ, 2559: 216; Bernard, 1991; Gonzalez, 2002)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.71 /76.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากใช้บทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พุทธศาสนา พบว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนพระภิกษุสามเณรทุกรูป มีคะแนนเกิน 15 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน
3. การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของพระภิกษุสามเณร พบว่าคะแนนรวมก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 9.46 คะแนน และคะแนนรวมหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 23.02 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทั้งสองครั้ง พบว่าแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ความพึงพอใจของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อบทเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พุทธศาสนา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.39)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พระภิกษุสงฆ์สามเณรก็เหมือนนักเรียนนักศึกษาทั่วไปที่ต้องการสื่อประกอบการเรียนรู้ ดังนั้นควรใช้สื่อมัลติมีเดียในการสอนหรืออบรม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น
2. ก่อนเริ่มบทเรียน จะต้องมีการฝึกและทบทวนคำศัพท์โดยการสุ่มผู้เรียนให้บอกคำศัพท์และความหมายจากบทเรียนที่ผ่านมา
3. ในรูปแบบของการพูดของแต่ละบทเรียน ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติทุกคนโดยการดูสื่อวิดีโอทั้งหมดจนจบ 1 รอบ จากนั้นให้ดูซ้ำและหยุดทีละประโยคเพื่อให้ออกเสียงตามและฝึกจำจนครบทุกประโยค ในกรณีที่ผู้เรียนออกเสียงผิดผู้สอนจะแก้ไขการออกเสียงคำศัพท์ และ/หรือประโยคทันที เมื่อผู้เรียนพร้อมให้ออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาและหาประสิทธิภาพภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระภิกษุสามเณรระดับกลางและระดับสูง
2. ควรมีการสร้างบทเรียนแบบเน้นเพิ่มทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ทั้ง 4 ด้าน คือทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สำหรับพระภิกษุสามเณร โรงเรียนปริยัติสามัญ

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท พานแก้ว. (2552). ศึกษาปัญหาการเขียนบทความทางพระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษของนิสิตชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จงกิจ วงษ์พินิจและคณะ. (2558). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษโดยใช้โครงการอบรมวิทยากรแกนนำการจัดค่ายภาษาอังกฤษ. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2558). เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 12(58), 13-24.
- จूरินทร์ มะเลโลहित. (2560). ผลการใช้หลักสูตรการฝึกอบรมครูนักวิจัยในการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนิสิตวิชาชีพรูทภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยทักษิณ. วารสารอินทนิลทักษิณ. 12(2), 176-183.
- ชัยยุทธ ชินกุล. (2557). กลยุทธ์การฝึกอบรมและพัฒนาพระภิกษุสามเณรในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยี มหานคร. 11(1), 18-26.
- พระณัฐฤกษ์ สุทธิมน. (2560). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศไทย. วารสารจันทร์เกษมสาร. 23(44), 43-47.
- พระมหาถนิต อรรถจารี. (2543). บทบาทพระธรรมทูตไทยในต่างแดน เหลียวหน้า เหลียวหลัง ที่มาของพระพุทธศาสนาในอเมริกา. วัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี.(บทความพิเศษ). 1-8.
- พระมหาสมาน ชาตวิริโย. (2561). วิทยาลัยพระธรรมทูต. <http://www.odc.mcu.ac.th/?page_id=6519> (สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2562).

- พระมหาอำนาจ ทิปธัมโม. (2559). แนวทางในการเผยแพร่พุทธศาสนาในต่างประเทศ: กรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 16(1), 173-176.
- พระราชวรดิฐ. (2543). กระบวนการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4. วิทยานพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุจิรา เรือนเหมยและคณะ. (2558). การศึกษาองค์ประกอบของแบบจำลองการฝึกอบรมทางไกลเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับครูในถิ่นพื้นที่สูงและทุรกันดารชายแดนทิศตะวันตกของประเทศไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 601(9), 610-615.
- วิสาข์ จิตวิตร. (2543). การสอนภาษาอังกฤษ English Reading Comprehension. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีัญญา ทับน้อยและคณะ. (2559). การพัฒนาความสามารถด้านการเป็นวิทยากรของครูศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารมนุษยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. 10(1), 216-221.
- สมคิด สุรเตโช. (2560). รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์. 13(23), 102-108.
- สมบูรณ์ ต้นยะ. (2524). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สำราญ ชั้นสำโรงและคณะ. (2561). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. วารสารราชภัฏเชียงใหม่. 19(2), 108-112.
- หทัยวรรณ จันทร์และคณะ. (2558). ผลการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกอบรมแบบเสริมสร้างประสบการณ์การพูดภาษาอังกฤษด้วยบริบทท้องถิ่นสำหรับมัคคุเทศก์น้อย. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 11(33), 77-92.
- อโณทัย พลเยี่ยม เพชรแสงและคณะ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมคำภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- BBC News. (29 March 2016). Can mindfulness improve pupils' concentration? <<http://www.bbc.com/news/magazine-35688048>> (Retrieved June 30, 2019).
- Bernard, H. (1991). *Effective Strategies for Teaching Reading*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Buddhayaana. (1 January 2001). *Buddhism Recognized in Italy*. Buddhayaana Quarterly Buddhist Magazine, 5.
- Gonzalez, D. (2002). *A Whole Language Project: Using Story Grammar in EFL High School Classroom*. <<http://exchanges.state.gov/forum/vol36/no1/p14.htm>> (Retrieved November 19, 2019).
- Larsen-Freeman, D. (2000). *Techniques and Principles in Language Teaching*. 2nd Ed. Oxford: OUP.